

ГУМАНІТАРНЕ РОЗМІНУВАННЯ УКРАЇНИ

Вибухонебезпечні предмети, боєприпаси, що не вибухнули, вибухонебезпечні залишки війни, залишені вибухонебезпечні боєприпаси є тривалою загрозою життю та здоров'ю людей, які проживають на територіях, забруднених вибухонебезпечними предметами ще з 2014 р. та спричиняють значні екологічні ризики [1, 2].

Відповідно Закону України від 06.12.2018 № 2642-VIII «Про протимінну діяльність в Україні» гуманітарне розмінування – комплекс заходів, які проводяться операторами протимінної діяльності з метою ліквідації небезпек, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами, включаючи нетехнічне та технічне обстеження територій, складення карт, виявлення, знешкодження та (або) знищення вибухонебезпечних предметів, маркування, підготовку документації після розмінування, надання громадам інформації щодо протимінної діяльності та передачу очищеної території [5].

За період 2014 – 2023 рр. до робіт щодо очищення території України піротехнічні підрозділи залучалися 169147 разів, знешкоджено ВВП у кількості 1262134 од., очищено територію площею 308171 га. В розрізі кварталів 2023 р. виконані роботи щодо очищення території України від вибухонебезпечних предметів виглядають наступним чином: у першому кварталі кількість залучень піротехнічних підрозділів до робіт щодо очищення території України від вибухонебезпечних предметів становило 8069 разів із 39973 (20,2%), другому кварталі – 11901 разів (29,8%), третьому кварталі – 10556 разів (26,4%), четвертому кварталі – 9447 разів (23,6%); найбільше було знешкоджено вибухонебезпечних предметів у II кварталі 2023 р. – 67206 од. (43,7% із 153859 од.) (у I кварталі – 27665 од. (18%), у III кварталі – 31067 од. (20,2%), IV кварталі – 27921 од. (18,1%)); лідером за площею очищеної території був IV квартал – 14439 га (39,9% із 36145 га) (у I кварталі – 4159 га (11,5%), у II кварталі – 9209 га (25,5%), у III кварталі – 8336 га (23,1%)).

Для практичного здійснення заходів гуманітарного розмінування визначається Центр гуманітарного розмінування [4]. Починаючи з 24 лютого 2022 р. Міжрегіональний центр гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України прийняв 17365 заявок, було обстежено 2053,5 га територій, знешкоджено 26357 вибухонебезпечних предметів, здійснено 17227 залучень піротехнічних підрозділів Центру. Протягом 2023 р. до Міжрегіонального центру гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України надійшло 10306 заявок, здійснено 4737 залучень піротехнічних підрозділів Центру, обстежено 677,31 га територій, знешкоджено 8260 вибухонебезпечних предметів (у 2024 р. зазначені вище показники становлять: 1282 заявки, 1197 залучень, обстежено 626,78 га територій, знешкоджено 1778 вибухонебезпечних предметів).

Проте очищення території нашої держави та її звільнення ще не є достатнім для безпечного її подальшого використання, адже необхідним буде проведення комплексних ґрунтовних екологічних досліджень щодо забруднення навколишнього середовища та ґрунту, зокрема, як основи продовольчої безпеки. Практика систематичного ретельного гуманітарного розмінування – необхідна передумова сталого управління навколишнім природним середовищем в подальшому на постконфліктних територіях.

Список використаної літератури

1. Герасимчук Л.О., Пацева І.Г., Валерко Р.А. Гуманітарне розмінування України. Аграрні інновації. 2024. №24. С. 232-238. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2024.24.33>.
2. Герасимчук Л.О. Військові дії як чинник утворення відходів. Таврійський науковий вісник. 2023. № 133. С. 305-312. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.133.41>.
3. Гуманітарне розмінування. URL: <https://dsns.gov.ua/protiminna-diyalnist/gumanitarne-rozminuvannya> (дата звернення: 15.05.24).
4. Міжрегіональний центр гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України. URL: <https://mcgr.dsns.gov.ua> (дата звернення: 15.05.24).
5. Про протимінну діяльність в Україні: Закон України від 06.12.2018 № 2642-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19> (дата звернення: 15.05.24).
6. Хрутьба Ю.С., Пацева І.Г., Алпатова О.М., Хрутьба О.В., Пацев І.С. Концепція GreenPM в управлінні природоохоронними проектами в контексті сталого розвитку. Слобожанський науковий вісник. Серія: Природничі науки. 2024. Вип. 1. С. 82-88.
7. ПАЦЕВА І., НОНІК Л. (2023). Рециклінг відходів руйнації - крок до зменшення ризиків воєнного екоциду. Проблеми хімії та сталого розвитку, 2023. №3. с. 73–81. <https://doi.org/10.32782/pcsd-2023-3-10>